

עשיית הישר והטוב

אדם פרטי

מי שפרע=חוזר מעסקה כשהיה תשלום אבל לא מעשה קניין. מחוסר אמנה=חוזר מעסקה שלא היה תשלום ומעשה קניין

רוח חכמים נוחה הימנו

לא נוחה- לא מעביר את הירושה לילדים.

נוחה- מחזיר חוב בשנת שמיטה, מוותר לגזלן על הגזלה, החזרת חוב לילדיו של גר שמת, מי שעומד במילה שלו לגבי עסקה/ מתנה.

מידת החסידות

איחור בהערכה של דין הונאה

עשיר שמחזיר שווי של אוכל

צעד אחד קדימה- בסיס לפסיקה- צוואה של אישה ערירית

ב"ד

מחלוקת לפני משורת הדין- *א"א לכפות *ב"ד כופה לפי סיטואציה *ב"ד כופה אבל לא באמצעים קיצוניים

חיוב בדיני שמיים - נזק עקיף- פטור דיני אם חייב בדיני שמיים. מחלוקת- עונש מה' / ב"ד מפציר/ יש חובה אבל ב"ד לא יכול לחייב (נחשב גזלן).

לפנים משורת הדין בא מהאדם הפרטי- כופה זאת על עצמו

ב"ד כופה על אדם לנהוג לפני משורת הדין (חיצונית)

פטור אישי

רבי חייא השולחני- לפני משורת הדין מגיע ממנו (לא מכפייה של מקור חיצוני)

אדם סוחר זרדים- לפני משורת הדין בא ממנו.

שבירת חביות- כפייה של לפני משורת הדין על אדם

השבת אבדה- ארנק עם סימנים במקום של רוב של גויים- לא צריך להחזיר. אם המאבד בא לבקש, צריך להחזיר לפני משורת הדין (יש מקור שאומר שגם אז לא צריך להחזיר).

חכמים

שומא הדר לעולם - אין מגבלה על ההחזרה של נכס ללווה תמורת תשלום ההלוואה משום עשיית הישר והטוב. (צומצם עם השנים).

דינא דבר מצרא - זכות משפטית שחלה בגלל עשיית הישר והטוב. לא חלה כאשר אין עשיית הישר והטוב כתוצאה מהמעשה.

קטין/ חרש אילם/ שוטה שמציתים שדה הרעלה של פרה